

Teksti Kirsi Anttila

Napatyrä – harmiton söpö nappula vai uhka terveydelle?

Monella cavalierilla pullottaa masussa muutakin kuin juuri popsitut herkut, siellä on peukalonpään kokoinen tai suurempikin nappula. Onko siitä haittaa terveydelle tai koiran mahdolliselle jalostuskäytölle? Katsotaanpa asiaa eri tietolähteistä...

Wikström-Öberg: Koiran sairaudet:

”Napatyrä, hernia umbilicalis, johtuu navanseudun vatsaseinämän puutteellisesta sulkeutumisesta. Napatyrä huomataan tavallisesti vasta muutaman viikon iässä pieneenä, yleensä pehmeänä ”pattina” navan paikalla keskellä vatsanseinämän etuosassa. Sitä pidetään synnynnäisenä, perinnöllisenä vikana, joka on yleinen monilla, varsinkin pienikokoisilla roduilla. Napatyrä sisältää useimmiten vain kuroutunutta rasvapitoista vatsakalvoa. Napatyrän takana oleva vatsanseinämän aukko, tyräportti, saattaa jopa kasvaa umpeen. Sellainen napatyrä ei kasva koiran kasvaessa eikä sitä tarvitse leikata. Toiset napatyrät ovat suurempia ja niissä voi olla ohutsuolen osia. Silloin on vaarana, että ohutsuoli kuroutuu tyräaukkoon. Sellainen napatyrä on leikattava, kun pentu on riittävän suuri nukutettavaksi.”

Entä mitäpä asiasta sanoo oman rotumme tietopankki, JTO, Jalostuksen tavoiteohjelma:

”Napatyrä

Tyräksi sanotaan ruumiinontelon seinämässä olevaa normaalia suurempaa aukkoa, josta yleisimmin pullistuu rasvakudosta ulospäin. Yleisin koiranomistajan ja kasvattajan havaitsemista tyristä on napatyrä. Se on lähes aina synnynnäinen tai syntymän yhteydessä aiheutettu/aiheutunut vika, joskin perinnölliset seikat vaikuttavat myös vahvasti sen syntyyn.

Kohdussa kasvava pentu saa ravinteita istukan ja sikiön välissä olevan napanuoran kautta ja samalla kuona-aineet poistuvat takaisin istukkaan. Yleensä napaverisuonet kutistuvat ja naparengas sulkeutuu melko pian syntymän jälkeen. Aukon sulkeutumisen estyminen voi aiheutua esim. epätavallisesta venytyksestä, vaikka siten, että emä liian hanakasti kiskoo jälkeisiä syödessään napanuorasta. Jos napanuora katkaistaan liian lyhyeksi, voi sekin aiheuttaa tyrän muodostumisen. Myös napainfektio (emä nuolee pentujen vatsoja liikaa) voi hidastaa napa-aukon sulkeutumista.

Jos siis jostain syystä napa-aukon sulkeutuminen epäonnistuu tai estyy, jää vatsaontelon seinämään reikä. Kun navan alue paranee ja pentu alkaa kasvaa, työntyy aukosta rasvakudosta tai vatsakalvoa, jolloin navan alue pullistuu tyräksi. Yleisin tyrä on kuitenkin ns. ”sulkeutunut

tyrä”, joka syntyy kun heti syntymän jälkeen napa-aukosta valahtaa hieman rasvakudosta, mutta naparengas sulkeutuu kuitenkin normaalisti. Tyrän koko vaihtelee, mutta yleisimmin se on noin peukalonpään kokoinen pehmeä pullistuma. Tämän kokoinen pullistuma ei haittaa pentua eikä se yleensä kasva pennun kasvaessa. Siten sitä ei myöskään tarvitse leikata, sillä eläinlääkärit eivät leikkaa pientä tyrää vain kosmeettisista syistä. Tyrän leikkaamiselle tulee olla kliiniset, vakavat syyt.

Koira, jonka tyräaukko ei ole sulkeutunut, ei tule käyttää jalostukseen. Jalostusvalintoja tehdessä ei tule tietoisesti yhdistää kahta koira, joilla on myöhään sulkeutunut navan aukko. Tyrien vuoksi operoitua cavalieria ei saa käyttää jalostukseen.”

Eli olennaista on:

A. Onko napatyrä sulkeutunut vai onko sen juuressa selvä reikä?

B. Mitä napatyrä sisältää? Onko siellä pelkkää rasvakudosta vai sisältääkö se myös suolta?

Yleisimmät napatyrät ovat rasvakudosta sisältäviä ja sulkeutuneita, niistä ei ole mitään terveydellistä haittaa eikä leikkausta tarvita. Jos tyrässä on reikä, josta mahtuu suolenpätkä kiertymään kaksinkerroin ulos, on tiineyden aikana vaara, että kohdunsarvi työntyy ulos. Tämä on erittäin harvinaista.

Nykyään voi tyrän sisällön tutkia ultraäänellä. Alle 1-vuotiaalta pennulta tyrää ei leikata, ellei kyse ole hengenvaarallisesta tilanteesta (tyrä on tulehtunut, tämäkin on erittäin harvinaista).

Vaarattomat, pelkkää rasvakudosta sisältävät napatyrät ovat cavaliereilla suhteellisen yleisiä. Jotkin tietolähteet eivät pidä rasvakudosta sisältäviä ”napanappuloita” varsinaisina tyrinä eli varsinainen tyrä on suolta sisältävä aukile.

Eli jos pennulla on napatyrä, sitä kannattaa tarkkailla. Napatyrä voi kuihtua tai kasvaa. Mihinkään toimenpiteisiin ei ole kiirettä (ellei tilanne äkillisesti muutu; tulehdus ilmenee voimakkaana vatsakipuna). Jos napa pysyy samanlaisena pallukkana ja lääkärikin toteaa sen vain rasvaa sisältäväksi ja sulkeutuneeksi, se ei haittaa koiran elämää eikä mahdollisia synnytyksiä ja sen leikkaaminen on turhaa, koska kuitenkin jokainen leikkaus on raskaus koiralle ja haitta on kosmeettinen. Jos napatyrästä kehittyy terveydellinen riski (eli kyseessä ohutsuolta sisältävä varsinainen tyrä), maksaa kasvattaja leikkauksen (Kennelliiton kauppasopimuksen kohta 7). Tuolloin leikkauksen on siis tapahduttava nimenomaan terveydellisistä syistä, kosmeettisia leikkauksia ei korvaa kasvattaja eikä vakuutuskaan.

Meillä on kotona 11-vuotias Ronja-mummo, jolla on napanappula – se ei ole haitannut kahden pentueen hoitoa mitenkään eikä elämää muutenkaan. Ronjan pennuilla napatyrää ei ole, mutta kahdella tyttären tyttärellä on samanlainen nappula kuin mummolla. Näyttelyissä tuomarit eivät napatyrää tarkista tai huomioi.

Napatyrät eivät siis ole rodussamme mikään suuri terveysongelma, toki tarkkailtava asia tietenkin.